

ภาคผนวก

สัมภาษณ์

นายชนศักดิ์ นิติเศรษฐี

ตำแหน่งรองประธานศาลฎีกา อดีตประธานแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ 4 กรกฎาคม 2559

1. การดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในส่วนของกรณีเริ่มต้นพิจารณาคดีมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง และมีการแก้ไขอย่างไร

การที่กฎหมายกำหนดให้ในวันพิจารณาคดีครั้งแรกจะต้องนำตัวจำเลยมาศาล โดยมีได้กำหนดให้ในวันฟ้องคดีอัยการสูงสุดจะต้องนำตัวจำเลยมาศาลด้วยนั้นทำให้เกิดปัญหาในกรณีที่จำเลยหลบหนี ไม่ยอมเข้าต่อสู้อัยการ ทำให้ศาลไม่สามารถเริ่มต้นพิจารณาคดีได้ จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติของกฎหมายในวิธีพิจารณาความอาญากับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองบัญญัติไว้แตกต่างกัน เนื่องจากในตอนที่ย่างกฎหมาย ผู้ร่างเห็นว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นบุคคลที่มีเกียรติ เป็นที่เคารพในสังคม และเป็นบุคคลที่เป็นที่รู้จักกันในวงกว้าง การที่จะให้อัยการสูงสุดนำตัวจำเลยหรือคุมตัวจำเลยมาในวันฟ้องคดีนั้น ดูจะไม่เหมาะสม ประกอบกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นบุคคลที่ประชาชนทั่วไปรู้จัก จึงไม่น่าที่จะมีการหนีคดีหรือหลีกเลี่ยงไม่มาดำเนินคดีในชั้นศาล อันจะเป็นการกระทบต่อชื่อเสียงและความไว้วางใจของประชาชน จึงเห็นควรบัญญัติกฎหมายแทนที่จะให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาในวันฟ้องคดีก็ให้มาในวันพิจารณาคดีครั้งแรกแทน แต่ในทางปฏิบัติกลับไม่เป็นเช่นนั้น เพราะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองบางท่านก็ไม่มาในนัดพิจารณาคดีครั้งแรกเลย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเจตนาที่จะไม่มาสู้อัยการ และเตรียมที่จะหลบหนีด้วย ซึ่งก็ยังคงเป็นปัญหาในปัจจุบัน ในส่วนการดำเนินการของศาล ศาลจะมีคำสั่งออกหมายจับจำเลยในคดี เพื่อให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจับกุมจำเลยในคดีทำหน้าที่นำตัวจำเลยมาขึ้นศาลต่อไป

2. การดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ใช้วิธีพิจารณาความแบบไต่สวน โดยในส่วนของศาลนั้นการพิจารณาคดีดังกล่าวมีปัญหาและอุปสรรคบ้างหรือไม่ และมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

ช่วงแรกของการจัดตั้งแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น ต้องยอมรับว่าระบบวิธีพิจารณาความในระบบไต่สวนเป็นเรื่องใหม่สำหรับทุกคน ดังนั้นการที่จะให้พิจารณาความโดยสมบูรณ์แบบเหมือนอย่างประเทศที่ใช้ระบบไต่สวนนั้นคงจะไม่ได้ อาจมีบางเรื่องที่ต้องปรับตัวเหมือนกัน ในส่วนของศาลเองก็ได้มีการออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินคดีของศาลฎีกา

แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2543 เพื่อเป็นแนวทางกว้าง ๆ ในการพิจารณาความในระบบไต่สวน ปัจจุบันมีการฝึกอบรมผู้พิพากษาศาลฎีกาอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อวิธีพิจารณาความในระบบไต่สวน ส่วนการที่จะให้ผู้พิพากษาพิจารณาคดีในเชิงรุกแบบเต็มรูปแบบนั้น เช่น การไปค้นหาพยานหลักฐานต่างๆ ต้องยอมรับว่าหน่วยงานของศาลเองก็มีข้อจำกัด ทั้งทรัพยากรบุคคลและงบประมาณ หากจะให้ศาลทำหน้าที่ไปค้นหาความจริงด้วยตนเองก็ควรจะมีการเพิ่มทรัพยากรบุคคลและงบประมาณให้แก่ศาลด้วย ปัญหาต่อมาที่พบ คือ ปัญหาเกี่ยวกับคู่ความในคดี ได้แก่ ทนายความและตัวความที่ตกเป็นจำเลยนั้น ยังขาดความรู้ความเข้าใจต่อวิธีพิจารณาความในระบบไต่สวน เพราะศาลมีอำนาจที่จะถามพยานได้เอง เมื่อศาลถามครบหมดประเด็นแล้ว ทนายความก็อยากจะถามบ้าง ในการพิจารณาคดีนั้นบางครั้งไม่จำเป็นต้องให้ทนายความถามเลย เพราะครบถ้วนในสำนวนอยู่แล้ว แต่ทนายความขอให้ศาลอนุญาตให้ทนายความถาม เพื่อให้ตนเองได้ทำหน้าที่ในศาล เนื่องจากทนายความถูกว่าจ้างมาในราคาสูง เกรงว่าจะไม่ได้แสดงบทบาทในกระบวนการพิจารณาคดี นอกจากนี้บางคดีทนายความยังมีการถามค้านและถามตั้งอยู่ซึ่งไม่จำเป็นสำหรับการพิจารณาความในระบบไต่สวน ดังนั้นตัวทนายความเองและลูกความก็ควรจะมีรู้ความเข้าใจต่อวิธีพิจารณาความในระบบไต่สวนด้วย

3. ภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาแล้ว พบว่าจำเลยมีการหลบหนีทำให้ไม่สามารถบังคับโทษเอาตัวจำเลยได้ เหตุใดจึงเกิดปัญหาดังกล่าวและมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

ถ้าจะพูดถึงสาเหตุของปัญหาแล้ว การที่จำเลยหลบหนีในคดีไต่สวน เกิดมาจากศาลอนุญาตให้จำเลยในคดีประกันตัว เพราะหากศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัวจำเลยก็จะหลบหนีคดีไปไม่ได้เลย แต่ศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัวไม่ได้ในกรณีที่เขาเงื่อนงำที่กฎหมายกำหนด เพราะการประกันตัวจำเลยในคดีนั้นเป็นสิทธิอย่างหนึ่งซึ่งตามรัฐธรรมนูญเองก็เขียนบัญญัติรับรองไว้ หากไม่ให้จำเลยประกันตัว ศาลก็อาจอุทธรณ์เรียนได้ว่าละเมิดสิทธิของมนุษยชน ละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้นหากจำเลยในคดีเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดในการประกันตัว ไม่มีพฤติการณ์ว่าจะหลบหนีคดี ศาลก็จะให้ประกันตัว ส่วนการแก้ไขนั้น เห็นว่าเมื่อศาลพิพากษาคดีไปแล้ว การบังคับตามคำสั่งศาลก็จะเป็นหน้าที่ของฝ่ายบ้านเมือง ฝ่ายปกครอง ซึ่งเป็นเรื่องของการบริหารจัดการของฝ่ายบริหาร เป็นอำนาจฝ่ายบริหาร มิใช่ตุลาการ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติเพิ่มอำนาจของศาลไว้ ในส่วนของการจัดตั้งตำรวจศาลนั้น เคยได้ยินมาบ้าง และเห็นว่าหากจัดตั้งได้จริงก็น่าจะช่วยแบ่งเบาภาระของศาลได้ อย่างไรก็ตามหากจะจัดตั้งก็คงจะต้องพิจารณาถึงเรื่องงบประมาณ และบุคคลที่จะมาทำหน้าที่ดังกล่าว

นายฐานันท์ วรรณโกวิทย์

ตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโสศาลฎีกา อดีตประธานแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
วันที่ 5 กรกฎาคม 2559

1. การดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในส่วนของกรณีเริ่มต้นพิจารณาคดีมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง และมีการแก้ไขอย่างไร

ในส่วนนี้ปัญหาที่พบเลยคือการที่ไม่มีตัวจำเลยในวันพิจารณาคดีครั้งแรก นัดแรกมีความสำคัญมากเพราะกฎหมายกำหนดหน้าที่ศาลให้ดำเนินการอะไรบ้าง เช่น การอ่านและอธิบายฟ้องให้แก่จำเลย การถามคำให้การจำเลย แต่หากเป็นนัดอื่นแม้จำเลยไม่ปรากฏตัวต่อหน้าศาลศาลสามารถพิจารณาคดีหลังจำเลยได้ ทั้งนี้การที่จำเลยไม่มานัดแรกก็ทำให้ศาลทำอะไรไม่ได้ทางปฏิบัติศาลจะออกหมายจับจำเลยในคดีและจำหน่ายคดีออกจากสารบบชั่วคราว ปัญหาที่พบเลยคือบางคดีจำเลยในคดีมีหลายคน จำเลยที่ไม่มาศาลในนัดแรกเฉพาะจำเลยคนนั้นที่ศาลจะจำหน่ายออกจากสารบบความชั่วคราว ส่วนจำเลยคนอื่น ๆ ศาลจะพิจารณาคดีไปตามปกติ ทั้งนี้หากภายหลังจับจำเลยคนที่จำหน่ายสารบบความชั่วคราวได้ ศาลจะต้องยกกระบวนการพิจารณาคดีขึ้นใหม่ในส่วนของจำเลยคนนี้ ก็เป็นภาระแก่ศาล แก่คู่ความในคดี ทำให้การพิจารณาคดีช้าช้า และเสียเวลา

2. การดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ใช้วิธีพิจารณาความแบบไต่สวน โดยในส่วนของศาลนั้นการพิจารณาคดีดังกล่าวมีปัญหาและอุปสรรคบ้างหรือไม่และมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

ช่วงแรกพบปัญหา เพราะผู้พิพากษายังไม่คุ้นเคยต่อระบบวิธีพิจารณาความไต่สวน จึงทำให้รูปแบบการพิจารณาคดียังไม่เป็นแบบไต่สวนเท่าที่ควร ทนายความเองก็อยากที่จะแสดงบทบาทในการพิจารณาคดี คือ มุ่งที่จะถามค้าน ถามตั้ง เพื่อให้ลูกความได้เห็นว่าคุณเองได้แสดงความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ในปัจจุบันจึงให้คู่ความส่งคำถามที่จะถามนั้นมาให้ศาลตรวจสอบก่อน หากคำถามเหมาะสมก็จะให้ถาม แต่หากไม่สมควรศาลก็จะไม่อนุญาตให้ถามก่อนการพิจารณาคดีจะมีการนัดตรวจพยานหลักฐานก่อน ถ้าศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่จำเป็นต้องไต่สวนเพิ่ม ศาลย่อมมีอำนาจที่จะพิจารณาและพิพากษาคดีได้เลย แต่ศาลจะให้โอกาสโจทก์และจำเลย ในการพิจารณาคดีต่อหน้าศาล การใช้วิธีพิจารณาความไต่สวนนั้นไม่ควรจะเคร่งครัดมากเกินไป แต่ควรคำนึงถึงประโยชน์แห่งความยุติธรรมด้วย

3. ภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาแล้ว พบว่าจำเลยมีการหลบหนีทำให้ไม่สามารถบังคับโทษเอาตัวจำเลยได้ เหตุใดจึงเกิดปัญหาดังกล่าวและมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

ปัญหานี้เกิดจากการที่ศาลอนุญาตให้จำเลยประกันตัว แต่การประกันตัวนี้เป็นสิทธิมนุษยชน ฉะนั้นศาลจึงต้องอนุญาตให้จำเลยประกันตัวหากเข้าเงื่อนไขของกฎหมาย เมื่อจำเลยหลบหนีศาลก็ออกหมายจับซึ่งก็เป็นอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารให้การดำเนินการ ในส่วนของการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะขึ้นมาเพื่อมาทำหน้าที่ตรงนี้เห็นว่าดี และในส่วนของศาลเองก็มีแนวคิดที่จะจัดตั้งหน่วยงานนี้เช่นเดียวกัน เพราะอยู่ภายใต้อำนาจของศาลยุติธรรมก็เป็นเครื่องมือแก่ศาลและไม่เฉพาะแต่คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเท่านั้น ในคดีอาญาทั่วไปก็ควรจะให้มีความสามารถในการจับได้ด้วย

นายชินวิทย์ จินดา เต็มแก้ว

ตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโสศาลฎีกา อดีตประธานแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
วันที่ 5 กรกฎาคม 2559

1. การดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในส่วนของกรณีเริ่มต้นพิจารณาคดีมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง และมีการแก้ไขอย่างไร

หากเป็นกรณีที่จำเลยหลบหนี ไม่มาสู้คดีในนัดพิจารณาคดีครั้งแรกนั้น ศาลจะทำได้โดยการออกคำสั่งให้ออกหมายจับจำเลยเท่านั้น และสั่งจำนำคดีชั่วคราว ศาลไม่สามารถเริ่มต้นพิจารณาคดีได้

2. การดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ใช้วิธีพิจารณาความแบบไต่สวน โดยในส่วนของศาลนั้นการพิจารณาคดีดังกล่าวมีปัญหาและอุปสรรคบ้างหรือไม่และมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

ปัจจุบันแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาประจำแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อทำหน้าที่เป็นเลขานุการของผู้พิพากษาในคดี ดังนั้นผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาจึงมีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นการเฉพาะ หากผู้พิพากษาที่หนึ่งเป็นองค์คณะเกิดความสงสัย หรือไม่เชี่ยวชาญต่อระบบวิธีพิจารณาความในระบบไต่สวน สามารถสอบถามผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาได้ ในส่วนของผู้พิพากษาในปัจจุบันจึงคิดว่าไม่น่าจะเป็นอุปสรรค

3. ภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาแล้ว พบว่าจำเลยมีการหลบหนีทำให้ไม่สามารถบังคับโทษเอาตัวจำเลยได้ เหตุใดจึงเกิดปัญหาดังกล่าวและมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองควรได้รับการแก้ไข โดยยกตัวอย่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2559 มาตรา 39 “ในกรณีที่จำเลยซึ่งไม่ได้ถูกคุมขังเป็นผู้อุทธรณ์ จำเลยจะยื่นอุทธรณ์ได้ต่อเมื่อแสดงตนต่อเจ้าพนักงานในศาลขณะยื่นอุทธรณ์ เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากศาลให้ขยายระยะเวลาแสดงตน มิฉะนั้นให้ศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์มีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์” เพื่อให้จำเลยที่ประสงค์จะอุทธรณ์จะต้องเข้ามามอบตัวต่อศาล

นายกิตินันท์ ชัยประมุข

ตำแหน่งรองอธิบดีอัยการ สำนักงานการสอบสวน

วันที่ 6 กรกฎาคม 2559

1. การดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในส่วนของกรณีเริ่มต้นพิจารณาคดีมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง และมีการแก้ไขอย่างไร

การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542 มาตรา 27 วรรคสาม บัญญัติว่า “ในวันพิจารณาครั้งแรก เมื่อจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลและศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริง ให้อ่านและอธิบายฟ้องให้ฟัง และถามว่าได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้บันทึกไว้ ถ้าจำเลยไม่ให้การก็ให้บันทึกไว้ และให้ศาลกำหนดวันตรวจพยานหลักฐาน โดยให้โจทก์และจำเลยทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบสี่วัน” ประกอบกับข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2543 ข้อ 8 วรรคสอง บัญญัติว่า “หากโจทก์นำตัวจำเลยมาศาลในวันฟ้อง ให้ผู้พิพากษาประจำแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกาเป็นผู้พิจารณาในการขังหรือปล่อยตัวจำเลยชั่วคราว หากไม่ได้นำตัวจำเลยมาศาลให้โจทก์ระบุที่อยู่จริงของจำเลยมาในฟ้อง” เห็นว่าการตีความบทบัญญัติในข้อ 8 วรรคสองนั้น จะต้องไม่ล้มหลักการเดิมในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะต้องมีตัวจำเลยเข้ามาอยู่ในอำนาจของพนักงานอัยการก่อน เมื่อมีตัวจำเลยแล้วพนักงานอัยการจะทำคำฟ้อง และนำคำฟ้องพร้อมตัวจำเลยนั้นไปยื่นต่อศาล ในการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็เช่นเดียวกัน พนักงานอัยการจะต้องให้ได้ตัวจำเลยมาอยู่ในอำนาจของพนักงานอัยการ เพื่อที่ในวันฟ้องคดีจะได้มีตัวจำเลยมาอยู่ในอำนาจของศาล ซึ่งในครั้งแรกที่มีการตั้งแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น ยังไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2543 ข้อ 8 ผู้พิพากษาที่จะมาทำหน้าที่ประจำแผนกคดียังไม่มี และผู้พิพากษาที่จะนั่งเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีเกิดจากการคัดเลือกในที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา โดยการคัดเลือกจะมีขึ้นเมื่อมีการยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว จึงทำให้เกิดปัญหาในช่วงแรกว่าจะดำเนินการอย่างไรหากมีตัวจำเลยมาศาลในวันฟ้องคดี ภายหลังได้มีการออกข้อกำหนดดังกล่าวขึ้น การที่ข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองบัญญัติเช่นนี้ ส่วนหนึ่งก็เพื่อเปิดช่องทางให้ในกรณีที่สุดวิสัยไม่สามารถนำตัวจำเลยมาในวันฟ้องได้ จึงให้ศาลรับฟ้องคดีไว้ก่อน แต่อย่างไรก็ตามไม่ควรจะ

หลงลืมหลักการเดิมที่ว่าในฟ้องคดีนั้นต้องมีตัวจำเลยมาด้วย การที่ไม่มีตัวจำเลยมาศาลในวันฟ้องคดีเป็นข้อบกพร่อง

2. การดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ใช้วิธีพิจารณาความแบบไต่สวน โดยในส่วนของศาลนั้นการพิจารณาคดีดังกล่าวมีปัญหาและอุปสรรคบ้างหรือไม่และมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

การพิจารณาความนั้น อัยการ (โจทก์) จะส่งสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทั้งหมดรวมไปในคำฟ้องและยื่นต่อศาล ดังนั้น ศาลจะมีข้อเท็จจริงทั้งหมดในการพิจารณาคดี ในส่วนของการพิจารณาคดี ก่อนไต่สวนโจทก์ต้องยื่นบัญชีระบุพยานต่อศาล ซึ่งหากเป็นคดีที่ไม่มีความยุ่งยากและพยานหลักฐานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพียงพอสมบูรณ์แล้ว ศาลจะไต่สวนเฉพาะพยานที่อยู่นอกเหนือจากสำนวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ในการสืบพยานนั้น พบว่าในอดีตมีปัญหาในเรื่องการซักถามพยานทั้งคู่ความและศาลเองก็มีผิดพลาดไปบ้างโดยมีการนำวิธีการสืบพยานในระบบกล่าวหามาใช้ เช่น กรณีที่พนักงานอัยการถามคำถามนำจะถูกคัดค้านจากทนายความของจำเลย หรือกรณีที่ทนายความมีการถามถึง ทำให้กระบวนการพิจารณาคดีเกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็น และในการพิจารณาคดีในช่วงแรกยังมีการนำกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ เช่น การแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การ การคัดค้านผู้พิพากษา การขอขยายระยะเวลายื่นคำให้การ การขอให้ศาลชี้ขาดในข้อกฎหมายเบื้องต้น การขอให้ศาลชี้ขาดอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ การอ้างว่าฟ้องไม่ชอบ ฟ้องเคลือบคลุม อัยการสูงสุดไม่มีอำนาจฟ้อง เป็นต้น ทำให้การพิจารณาคดีของศาลในช่วงแรกสับสนพอสมควร เห็นว่าการพิจารณาคดีที่จะเป็นระบบไต่สวนนั้น ศาลจะต้องมีกำลังพอสมควร เพราะการค้นหาความจริงในคดี การเข้าถึงพยานหลักฐานต่าง ๆ เป็นหน้าที่ของศาล โดยมีคู่ความในคดีคอยช่วยเหลือศาลในการค้นหาความจริง แต่ศาลมีกำลังคนน้อย หากมีหน่วยงานธุรการรองรับการปฏิบัติหน้าที่ของศาลในคดีที่ต้องพิจารณาความในระบบไต่สวน ก็ น่าจะทำให้ศาลมีรูปแบบการดำเนินคดีในระบบไต่สวนที่สมบูรณ์มากขึ้น

3. ภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาแล้ว พบว่าจำเลยมีการหลบหนีทำให้ไม่สามารถบังคับโทษเอากับจำเลยได้ เหตุใดจึงเกิดปัญหาดังกล่าวและมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

ปัญหานี้เป็นปัญหาที่สมควรได้รับการแก้ไข โดยมีความเห็นว่าการเพิ่มหลักทรัพย์ในการประกันตัวนั้นเป็นการแก้ไขปัญหาได้เพียงชั่วคราว เพราะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีทรัพย์สินจำนวนมาก เมื่อเปรียบเทียบกับโทษที่ตนได้รับกับหลักทรัพย์ที่ใช้ประกันตน ข้อมเลือกที่จะหลบหนี แต่ควรที่จะมีการออกกฎหมายเพื่อมาควบคุมทรัพย์สินทั้งหมดของจำเลยในคดี เพราะการที่จำเลยจะหลบหนีได้ จำเลยย่อมต้องใช้ทรัพย์สินเหล่านั้น โดยเห็นว่าหากจำเลยไม่อยู่รับโทษ ควรแก้ไขกฎหมายให้บังคับเอากับทรัพย์สินของจำเลยเพื่อเข้าแผ่นดินต่อไป หรืออีกวิธีหนึ่งคือการไม่ให้จำเลยประกันตัว ทั้งนี้ต้องพิจารณาตามแต่กรณีไป

นายปรกรณ์ ธรรมโรจน์

ตำแหน่ง อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด

วันที่ 6 กรกฎาคม 2559

1. การดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในส่วนของการเริ่มต้นพิจารณาคดีมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง และมีการแก้ไขอย่างไร

ควรจะต้องมีตัวจำเลยมาในวันฟ้องคดี แต่วิธีการหรือการให้ได้ตัวจำเลยมานั้น ไม่ควรจะเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการอย่างเดียว อาจมีการประสานงานกันระหว่างสำนักงานอัยการกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

2. การดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ใช้วิธีพิจารณาความแบบไต่สวน โดยในส่วนของศาลนั้นการพิจารณาคดีดังกล่าวมีปัญหาและอุปสรรคบ้างหรือไม่และมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

ปัจจุบันการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ยังพบปัญหาและอุปสรรคซึ่งเป็นเรื่องของรายละเอียดปลีกย่อย เช่น การกำหนดให้ทำคำเบิกความล่วงหน้า ซึ่งมีรูปแบบที่หลากหลายแล้วแต่คดี เช่น บางคดีศาลกำหนดให้คู่ความที่จะนำพยานเข้าสืบจัดทำคำเบิกความล่วงหน้ายื่นต่อศาล ทำให้ฝ่ายที่จะถามค้านมารับคำเบิกความล่วงหน้าได้ ในขณะที่บางคดีศาลจะให้ฝ่ายที่ถามค้านจัดทำคำเบิกความถามค้านล่วงหน้าด้วย ในส่วนของการถามพยาน บางคดีศาลให้ทนายความของคู่ความฝ่ายตรงข้ามถาม แต่บางคดีศาลถามเอง ซึ่งเป็นเรื่องของการเข้าถึงกระบวนการพิจารณาคดีที่เท่าเทียมกัน การพิจารณาความในระบบไต่สวนนั้นต้องกระทำด้วยความรวดเร็ว แต่ในทางปฏิบัติคู่ความไม่สามารถนัดสืบพยานได้ติดต่อกันทุกวัน เพราะผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีนั้น มีงานคดีจำนวนมาก และมีได้เป็นองค์คณะที่พิจารณาคดีเพียงคดีเดียว แต่ยังเป็นองค์คณะในคดีอื่นอีกหลายคดี ทำให้ต้องแบ่งวันในการพิจารณาคดีไปยังคดีอื่น ๆ ด้วย จึงทำให้การพิจารณาคดีในแต่ละนัดทิ้งช่วง

3. ภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาแล้ว พบว่าจำเลยมีการหลบหนีทำให้ไม่สามารถบังคับโทษเอาตัวจำเลยได้ เหตุใดจึงเกิดปัญหาดังกล่าวและมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

ปัญหาดังกล่าวเกิดจากการที่ไม่มีหน่วยงานบังคับคดีตามคำพิพากษา โดยเห็นว่าตำรวจควรที่จะตั้งหน่วยงานที่มีภารกิจในการบังคับคดีหรือดำเนินการตามหมายศาลโดยตรง หรืออีกกรณีหนึ่ง คือ ให้นำหน่วยงานที่มีหน้าที่นี้โดยตรง กล่าวคือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่ทำหน้าที่สอบสวนคดี จัดตั้งหน่วยงานย่อยขึ้นมาโดยตรงเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว ทั้งนี้กฎหมายเขียนลำดับในการดำเนินการไว้ดีอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่กำหนดขั้นตอนในการขอออกหมายจับ หรือการกำหนดว่าในหมายจับจะต้องมีรายละเอียดอย่างไรบ้าง แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นทุกวันนี้เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพ

นางสุวณา สุวรรณภูษะ

ตำแหน่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

วันที่ 13 กรกฎาคม 2559

1. การดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในส่วนของกรณีเริ่มต้นพิจารณาคดีมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง และมีการแก้ไขอย่างไร

ในส่วนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หากในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นโจทก์ฟ้องคดีเองนั้น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะว่าจ้างทนายความยื่นฟ้องคดี โดยมีการมอบหมายเจ้าหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการประสานงาน ติดตามคดี และเป็นที่ปรึกษาแก่ทนายความ ในกรณีที่จำเลยหลบหนีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจในการดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อให้มีการจับและควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 26 เมื่อศาลอนุมัติหมายจับแล้ว จะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักการข่าว) เป็นผู้สืบหาและจับตัว โดยสำนักการข่าวจะมีการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลไว้หรือประสานกับตำรวจตรวจคนเข้าเมืองในการจับกุมตัว

2. การดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ใช้วิธีพิจารณาความแบบไต่สวน โดยในส่วนของศาลนั้นการพิจารณาคดีดังกล่าวมีปัญหาและอุปสรรคบ้างหรือไม่และมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งสำนวนการไต่สวนทั้งหมดให้อัยการสูงสุดแล้ว ในส่วนของกรณีพิจารณาคดีนั้น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะหน้าที่เป็นหน่วยงานที่ช่วยในการประสานงานคดีระหว่างอัยการกับเจ้าหน้าที่ที่ทำสำนวนการไต่สวน และหากศาลต้องการพยานหลักฐานเพิ่มเติมก็จะช่วยในการค้นหาความจริงในคดีเพิ่มเติมแก่ศาล ฉะนั้นตรงนี้ในส่วนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจึงไม่เป็นปัญหา แต่จะทำหน้าที่คอยช่วยเหลือพนักงานอัยการและศาล

3. ภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาแล้ว พบว่าจำเลยมีการหลบหนีทำให้ไม่สามารถบังคับโทษเอาตัวจำเลยได้ เหตุใดจึงเกิดปัญหาดังกล่าวและมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

การที่ไม่สามารถบังคับโทษกับจำเลยได้นั้นเป็นปัญหาอย่างหนึ่ง เพราะคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นต้นเรื่องในการดำเนินการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน แล้วส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดฟ้องคดี หากไม่สามารถบังคับโทษจำเลยได้ ย่อมทำให้เสียเปล่า เหมือนเราทำงานหนักแต่สุดท้ายลงโทษใครไม่ได้ ในการจับกุมจำเลยในคดีนั้น ตอนนี้องานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ตั้งหน่วยงานชื่อว่า “สำนักงานการข่าวและกิจการพิเศษ” ที่ทำหน้าที่เป็นข่าวกรองในการสืบความเคลื่อนไหวของจำเลย ซึ่งทำหน้าที่ตั้งแต่ในชั้นไต่สวน จนถึงในภายหลังพิจารณาคดี หากจำเลยมีการหลบหนีก็จะมีการประสานงานกับตำรวจตรวจคนเข้าเมือง เพื่อป้องกันมิให้จำเลยหลบหนีออกนอกประเทศ อย่างไรก็ตามต้องยอมรับว่าหน่วยงานยังใหม่มาก โดยเฉพาะทรัพยากรบุคคลที่ยังขาดความเชี่ยวชาญ ขาดการฝึกฝน และอุปกรณ์ต่าง ๆ ก็ยังขาดความทันสมัย จึงทำให้ที่ผ่านมามาตามจับจำเลยในคดีไม่ค่อยได้ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจในการจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2542